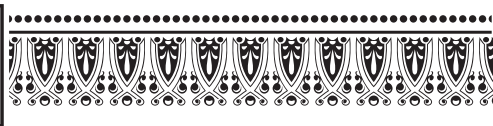

Ч. ВІЛЬСОН, ДЖ. МАКСПЕДДЕН

РОБІН ГУД

Розділ перший ЯК РОБІН ГУД СТАВ РОЗБІЙНИКОМ

*Хто співчуває бідним сам
І полюбляє волю,
Сідайте — розповім я вам
Про Робін Гуда долю.*

*У лісовій тій глушині
Як вдома почувався,
Та на війні як на війні —
На небезпеці знався.*

*Знедолених за друзів мав,
Ненавидів багатих,
Він біднякам допомагав,
А сам не мав і хати.*

ПОЧАТОК ЦІЄЇ ІСТОРІЇ СЯГАЄ часів засновника династії Плантагенетів Генріха II, який після жорстокої боротьби зі своїми братами зійшов 1154 року на престол Англії. Усю північ країни покривали тоді великі заповідні ліси, де міг полювати тільки король. Смертна кара загрожувала кожному, хто насмілився б вполювати там хоча б одного оленя. Ліси охоронялися королівськими лісниками, на чолі яких у кожному лісі стояв

головний лісничий, владу котрого можна порівняти хіба що з владою шерифа¹ в місті чи єпископа² у його абатстві.

Поблизу міст Шервуда та Бернесдейля розташувалися найбільші королівські заповідники — Шервудський та Бернесдейльський ліси. Кілька років головним лісничим у заповідних лісах був Х'ю Фітзу. Він мав тиху і добру дружину і маленького сина Робіна. Хлопчик, згідно з записом в актовій книзі, народився 1160 року в місті Локслі, — тому згодом його часто називали Локслі, або Роб із Локслі. Він був гарний на вроду, стрункий і спритний. Змалку Роб понад усе полюбляв блукати лісом разом із батьком. Трохи змужнівши, він навчився влучно стріляти з лука. Довгими зимовими вечорами малий захоплено слухав батькові розповіді про Зеленого Віллі-розбійника. Цей хоробрий розбійник не боявся королівських лісників і багато років переховувався в заповідниках, стріляючи оленів та бенкетуючи зі своїми друзями.

Під час негоди Роб цілими днями стругав рівненькі стріли для лука, прив'язуючи до них сірі гусячі пера.

Дивлячись на те, з яким захватом слухає її син про вільне лісове життя розбійників, добра мати лише зітхала. Вона походила зі шляхетної родини і мріяла побачити Роба поважною особою при дворі короля або в абатстві. Мати навчила хлопчика читати та писати, намагалася виховати його правдивим і чесним, щоб він гідно поведився у будь-якому товаристві. Роб охоче засвоював материну науку, але почувався набагато щасливішим, коли з луком у руках вільно блукав лісовими хащами, прислухаючись до таємничої мови лісу.

У той ще безтурботний час мав Роб двох вірних друзів: Вілла Геймвелла, сина його дядька, що жив у своєму маєтку Геймвелл Лодж, біля Ноттінгема, і Маріан Фітцволтер, єдину дочку графа Хантінгдона.

Замок Хантінгдон було добре видно з високого дерева, яких чимало в Шервудському лісі, і майже кожного погожого дня біла хустинка Роба на дереві сповіщала Маріан, що її друг

¹ Ш е р и ф — вища (адміністративна й судова) посадова особа.

² Є п и с к о п — висока духовна особа в християнській церкві, зазвичай — начальник самостійної територіальної одиниці церковного управління — єпархії.

чекає на неї. У замок до Маріан Роб не ходив, бо їхні батьки ворогували. Люди говорили, що нібито законним графом Хантінгдона насправді був Х'ю Фітзу, але його землями підступно заволодів Фітцволтер, улюбленець короля. Проте діти не зважали на цю ворожнечу, яка не вщухала, лише зростаючи з часом. Вони поки що бездумно насолоджувалися красою зеленого лісу, ароматом квітів і пташиними співами.

Дні веселих розваг минали швидко й непомітно, та незабаром над головами дітей зібралися грозові хмари. У батька Роба, крім Фітцволтера, були ще два непримиренні вороги: сухоребрый шериф Ноттінгема і товстопузий єпископ Герфорда. Усі вони змовились між собою і оббрехали Х'ю Фітзу перед королем, усунувши його з посади королівського лісничого. Холодного зимового вечора батько, матір і Роб опинилися на вулиці, позбавлені будь-яких прав на своє майно. Відтак шериф заарештував лісничого за зраду, про яку нещасний і гадки не мав, і ув'язнив його в ноттінгемській тюрмі. Першу ніч Роб із матір'ю також перебували у тюрмі, але вранці їх вигнали звідти геть. Тоді вони звернулися по допомогу до свого єдиного родича, сквайра¹ Джорджа Геймвелла, і знайшли в нього притулок.

Однак лихо, якого вони зазнали, і події тієї жахливої зимової ночі згубно вплинули на слабку здоров'ям місис Фітзу. Невдовзі Роб залишився без матері. Він був дуже засмучений цією втратою. Та ще не встигли зацвісти на її могилі перші весняні квіти, як на хлопця звалилося ще одне горе: не стало й батька. Ця сувора, незламної волі людина померла у в'язниці раніше, ніж вороги спромоглися висунути звинувачення, за яким лісничого можна було б віддати до суду.

Минуло два роки. Двоюрідний брат Роба, Віллі, вчився у школі далеко від дому; Маріан батько відіслав до двору королеви Елеонори², дізнавшись про дружбу дочки з Робом. Два роки осиротілий хлопець був зовсім самотній. Грубуватодобродушний старенький сквайр ставився до нього з щирою

¹ Сквайр — скорочена форма англійського титулу *есквайр* — звертання, яке додається до прізвища землевласника в Англії.

² Королева Елеонора (Аліенора Аквітанська) — дружина англійського короля Генріха II, мати короля Річарда Левине Серце.

ніжністю, але нічим не міг зарадити своєму небожеві, який не знаходив собі місця і весь час про щось вперто думав, ніби повертаючись подумки до втраченого. Насправді Роб нудьгував за колишнім життям у лісі не менше, ніж за матір'ю та батьком. Кожного разу, коли він, напинаючи тремтливу тятину лука, чув свист сірих гусячих пер, в його уяві поставали щасливі дні, яких уже не можна було повернути.

Одного ранку, коли Роб прийшов до сніданку, дядько зустрів його словами:

— Я маю для тебе новину, мій хлопчику!

Старий чесний сквайр допив останній ковток пива і вдарив об стіл олов'яним кухлем.

— Що ж це за новина, дядечку Джордж? — поцікавився хлопець.

— Є гарна нагода випробувати твій лук і здобути добрячий приз! У Ноттінгемі тепер ярмарок, і шериф оголосив змагання лучників. Найкращі стануть королівськими лісниками, а на того, хто стрілятиме найвлучніше, чекає ще й нагорода — золота стріла. Гадаю, тобі вона не потрібна. Але, може, ця нагорода припаде до вподоби володарці твого серця? Що ти скажеш на це, мій хлопчику?

Сквайр голосно засміявся і знову вдарив кухлем об стіл.

У Роба спалахнули очі.

— За золоту стрілу варто позмагатися, дядечку, — сказав він. — Я охоче поміряюсь силами з ким завгодно. Та і про місце лісника я вже давненько мрію. Ви мені дозволите випробувати долю?

— Чом би й ні! — палко вигукнув дядько. — Твоя мати, пером їй земля, хотіла зробити з тебе урядовця. Та я не маю сумніву: твоє життя мине в зеленому лісі. Хай пощастить тобі на змаганнях! — Важкий олов'яний кухоль втретє грюкнув об стіл.

Юнак подякував дядькові за добрі побажання і став збиратися в дорогу. Він не взяв із собою зайвих речей, але натягнув на свій тисовий лук нову тятину, а в широкий сагайдак¹ поклав найкращі стріли.

¹ Сагайдак — шкіряна сумка для стріл.

Ясного погожого ранку Роб пішов з Локслі й попрямував Шервудським лісом до Ноттінгема. Через плече у юнака висів довгий тисовий лук, при боці погойдувався сагайдак, вщерть наповнений стрілами, а в руці він міцно стискав дебелий ціпок. Ставний і рослий, Роб був одягнений у все зелене і йшов швидким, бадьорим кроком. Серце його раділо: окрилений великими надіями, юнак не мав жодного ворога в світі. Останній ранок у житті Роба, коли в нього не було ворогів... Продираючись крізь нетрі Шервудського лісу й насвистуючи веселу пісеньку, він раптом наскочив на компанію лісників, які бенкетували під розлогими вітами старезного дуба. Перед ними лежав величезний пиріг з м'ясом, і вони його пожадливо їли, запиваючи кожен кусень густим чорним пивом.

Тільки-но глянувши на ватажка лісників, юнак одразу пізнав свого ворога. Це був той самий чоловік, який підступно посів батькове місце головного лісничого і без жалю вигнав їхню сім'ю на сніг. Однак Роб не сказав йому жодного слова і мирно пішов би своїм шляхом, якби лісничий, зробивши величезний ковток пива, не зачепив його дошкульним словом:

— Йй-бо, оте хлоп'я вважає себе стрільцем! Куди поспішаєш, хлопче, зі своїм дитячим луком та стрілами? Можу присягнутись, він плентається до Ноттінгема на змагання!

Лісники зустріли ці слова образливим сміхом. Роб спалахнув. Він мав усі підстави вважати себе добрим лучником і тому гнівно відповів:

— Мій лук не гірший від вашого, а стріли мої летять далеко і влучно, — тож не варто до мене прискіпуватись!

Почувши такі слова, лісники знову голосно зареготали, а лісничий грізно насупив брови і сказав:

— Ну що ж, покажи нам своє вміння. Якщо влучиш у ціль — двадцять срібних монет від мене, а як не влучиш — прочухан.

— Де ваша ціль? — із запалом вигукнув Роб. — Кладу свою голову проти ваших грошей, якщо схиблю.

— Гарзд, нехай буде по-твоєму, — сердито відповів лісничий, — за вихваляння накладеш головою, якщо не влучиш у ціль.

Тут із гушавини лісу вийшло стадо оленів. До них було не менше ста кроків. Цим королівським оленям на такій відстані, здавалось, ніщо не могло загрозувати. Головний лісничий показав на них пальцем.

— Якщо твоя слабка рука докине стрілу хоча б на піввідстані до них, я буду з тобою битися об заклад.

— Годі! — крикнув Роб. — Кладу свою голову проти двадцяти пенні¹, що отой ваш красень олень дихає востаннє!

Не додавши і жодного слова, він наклав стрілу і відтягнув праву руку до скроні. Мить — і дзвінка стріла блискавкою саянула через широку галявину. Ще мить — і ватажок стада високо підскочив на місці, а потім упав додолу, заливаючи кров'ю траву. Роб влучив йому в саме серце.

Лісники від подиву тільки зойкнули, а потім стали сердито репетувати. Найбільше лютував головний лісничий, який сам запропонував битися об заклад.

— Чи знаєш ти, дурню, що накоїв? — кричав він. — Ти вбив королівського оленя! За таку провину наш король Генріх карає на горло. Жодного слова про гроші! Мерщій забирайся геть, і щоб я більше тебе не бачив!

Хвиля обурення знялася в душі Роба, і він вигукнув:

— Я піду, бо твоя пика уже намуляла мені очі, лісничий! На тобі смерть мого батька! — крикнув він і, одвернувшись, пішов далі.

Лісничий сприйняв ці слова як погрозу. Червоний від люті, він схопив свій лук і без попередження вистрелив у спину Робові. На щастя, наступивши на суху гілку, стрілець похитнувся і стріла просвистіла у Роба над вухом, вирвавши лише кілька волосинок на голові.

Не тямлячи себе од гніву, Роб стрімко обернувся до ворога, що стояв кроків за сорок від нього.

— Ха! — вигукнув він. — Хвалитися вмієш, а стріляти не годен! Ось тобі з мого іграшкового лука!

У повітря знялася стріла. Головний лісничий зойкнув і впав долілиць. З лютими криками лісники кинулися до

¹ П е н н і — англійська дрібна монета, що дорівнювала 1/240 фунта стерлінгів.

свого начальника, але побачили, що він вже не потребує допомоги.

Так помстився Роб за смерть батька, але ця помста поставила його поза законом.

Поки лісники ще не оговтались, він кинувся навтьоки і зник у зеленій хаші. Деревя, погойдуючись проти вітру, привітно розкривали перед юнаком обійми гілок, ніби вітали з поверненням до лісу.

Вже сутеніло, коли голодний і втомлений Роб дістався хатини на узліссі. Там жила одна бідна вдова, яка знала Роба ще хлопчиськом. Вона багато разів пригощала його, коли він забрідав до неї після блукань у лісі.

Жінка гостинно зустріла юнака, миттю напекла йому коржів у приску¹ і нагодувала його, поклала спочити і розпитала про все, що з ним сталося.

— Пекельний вітер віє над Шервудом, — сумно мовила стара вдова. — Багатії зовсім утратили совість і грабують бідних, як хочуть. У мене троє синів, і всіх оголосили розбійниками тільки за те, що минулої зими вони вбили королівського оленя, аби не вмерти з голоду. Тепер хлопці ховаються в лісі. Вони казали мені, що з ними там переховуються ще десятка чотири добрих людей, які не дадуть себе скривдити — у них проти кривдників завжди напоготові луки.

— Бабусю, а де вони? — запитав Роб. — Їй-бо, я хочу приєднатися до них!

Стара жінка почала було відмовлятися, але, розуміючи, що іншого виходу для хлопця немає, сказала:

— Сьогодні ввечері сини провідають мене. От і поговориш з ними, якщо хочеш.

Роб охоче залишився в неї і, коли споночіло, мав розмову з трьома удовиченками, трьома звитяжними молодцями, які одразу припали йому до серця. Коли вони упевнились у його щирості, то взяли з нього клятву на вірність і тільки тоді розповіли, де знаходиться схованка їхньої ватаги. Виявилося, що Роб добре знав це місце.

На кінець розмови один з удовиченків сказав:

¹ Присок — гарячий попіл з жаром; жар.

— У нас досі немає ватажка, у якого б голова працювала не гірше, ніж рука. І ми домовились обрати собі ватажком того, в кого вистачить хисту й сміливості пробратися непоміченим до Ноттінгема і вибороти там приз лучників.

Роб скочив на рівні ноги.

— Вчасно сказано! — вигукнув він. — Бо я ж саме зібрався на ярмарок, і ані лісники, ані поплічники шерифа не завадять мені влучити аж у саме яблучко мішені!

Хоча Роб був ще надто юним, він тримався так сміливо й гідно, а очі його палали таким вогнем, що всі троє братів схопили його за руку і враз закричали:

— Браво, Локслі! Браво! Якщо здобудеш золоту стрілу на змаганнях, то станеш ватажком усіх розбійників Шервудського лісу!

Роб довго обмірковував, як йому краще замаскуватись, щоб непомітно прослизнути в Ноттінгем. Він був певен, що лісники вже встигли призначити ціну за його голову і про це оголошено на базарному майдані.

Протискуючись крізь густий натовп до місця, де мали бути змагання, Роб вийшов на широкий базарний майдан. На закличні звуки сурем людські потоки стрімко рухалися вулицями міста і заповнювали площу перед старовинною ратушею. Роб проштовхався сюди саме тоді, коли урядовець почав голосно зачитувати оголошення від імені шерифа графства Ноттінгем:

«Молодик на ім'я Роберт, племінник сквайра Геймвелла з Геймвелл-холла, убив головного лісничого його величності короля і тому оголошується поза законом. Сто фунтів стерлінгів винагороди тому, хто знайде вищезазначеного Роберта живим або мертвим».

Знов урочисто залунали сурми, урядовець зі своїм почтом пішов геть, і весь натовп налаштувався на розваги. Поспішаючи на ярмарок, люди часто зупинялися купками на вулицях, аби ще раз перечитати оголошення шерифа, розклеєні майже на всіх будинках, і обмінятися думками з приводу смерті головного лісничого. Проте з появою лучників, бійців на

палицях та мандрівних менестрелів¹ з'явилося багато нових тем для розмов, і про винагороду за голову вбивці лісничого всі якось забули. Тільки лісники та люди шерифа пильно стежили за міськими брамами, а сам шериф заохочував їх до пошуків Роба, обіцяючи від себе особисто збільшити винагороду. Його ненависть до батька тепер перейшла на сина.

Великі змагання почалися після полудня. Двадцять лучників вийшли на поле, призначене для турнірів, і приготувалися до боротьби за приз. Серед них упадав в око жалюгідний на вигляд жебрак, одягнений у строкате лахміття, з засмаглими до чорноти й подряпаними обличчям та руками. Копицю рудуватого волосся прикривав у нього каптур на кшталт того, який носять ченці. Жебрак повільно прошкандибав за стрільцями і зайняв місце з-поміж них. Натовп зустрів його появу глузливими вигуками. Але, оскільки за умовами змагання в них міг взяти участь кожен охочий, ніхто не вимагав, щоб жебрака прогнали.

Пліч-о-пліч із Робом — бо, поза всяким сумнівом, це був саме він — стояв мускулястий смагляволиций хлопчина з зеленою пов'язкою на лівому оці. З нього теж глузували, та він не звертав на це жодної уваги і мовчки випробовував свій лук вправними руками.

Трибуни для глядачів, які, наче величезна підкова, оточували стрільбище, були вщент заповнені людьми. Тут зібралося все нетитуловане дворянство і жителі навколишніх сіл та містечок. Усі нетерпляче чекали, коли розпочнуться змагання.

У центральній ложі сиділи пихатий шериф, його обвішана коштовностями дружина і дочка, яка вважала тільки себе гідною одержати з рук переможця золоту стрілу і стати королевою дня. Сусідню ложу займав огрядний єпископ Герфорда, а в ложі з іншого боку сиділа вродлива дівчина, чие темне волосся, карі очі й витончені риси обличчя примусили Роба радісно схвилюватись. То була Маріан! Вона приїхала погостювати з Лондона від двору королеви і

¹ Менестрель — мандрівний поет-музикант у середньовічній Англії і Франції.

прийшла подивитися на видовище разом зі своїм батьком, графом Хантінгдоном.

Якщо раніше Роб поставив собі за мету будь-що завоювати золоту стрілу, то тепер, коли він побачив миле обличчя Маріан, це рішення стало незрівнянно міцнішим. Юнак відчував, як мимоволі напружуються м'язи його рук в очікуванні початку боротьби за приз. Але в той же час серце Роба шалено стукотіло і тіло його проймав дрож.

Проспівали сурми, і натовп завмер. Герольди¹ ще раз оголосили умови змагань. У них могли взяти участь усі охочі. Першу мішень буде поставлено за тридцять елів². Ті, що влучать у яблучко, стрілятимуть у другу мішень, пересунути на десять елів далі. Третю мішень поставлять ще далі, і так буде, аж поки не визначиться остаточний переможець. Він здобуде золоту стрілу й посаду королівського лісника, а також матиме право обрати королеву дня.

Знову заграли сурми, і лучники приготувалися до стрільби. Роб востаннє глянув на тятиву свого лука. Натовп усе ще сміявся і гомонів, показуючи пальцями на його недоладну постать, закутану в строкате ганчір'я, із чернечим каптуром на голові. Та ось вистрілив перший лучник, і всі затамували подих.

Мішень стояла не дуже далеко, і двадцять стрільців із двадцяти влучили в самісіньке яблучко.

Роб стріляв шостим. Чоловік із зеленою пов'язкою на оці, побачивши його постріл, схвально забурмотів. Сам же він пустив свою стрілу явно недбало, але також влучив у центр, де був кружечок, не більший за бичаче око.

Натовп шаленим ревом і вигуками «ура» вітав переможців першого туру змагань. Знов заспівали сурми, і другу мішень було поставлено вже за сорок елів.

Перші троє лучників і цього разу влучили у внутрішнє коло. Це були улюбленці публіки, і їх нагородили гучними оплесками, сподіваючись, що саме вони вийдуть переможцями. Глядачі перешіптувались між собою, кажучи,

¹ Герольд — оповісник при дворі феодального правителя.

² Ель — старовинна англійська міра довжини, близько 113 см.

що кожен із цих лучників має свого покровителя — одну з присутніх тут трьох високоповажних осіб.

Четвертий і п'ятий лучники ледь зачепили край кола. Роб не кваплячись пустив стрілу, і вона точно лягла в сяючу цяточку.

— Жебрак! Ви тільки подивіться, що робить жебрак! — шаленів схвильований натовп. — Знов йому пощастило!

І справді, стріла Роба стирчала значно ближче до центра, ніж чиясь інша. Влучніше за нього вцілив тільки Одноокий, як охрестив натовп хлопця із зав'язаним оком. На його постріл глядачі відповіли схвальним ревом. Таку стрільбу не кожного дня можна було побачити в Ноттінгемі!

Решта лучників або розгубилась, побачивши постріли тих, хто стріляв попереду, або ж просто не витримала темпу змагання. Один за одним вони схилили і вибули зі змагань.

Тим часом сурми сповістили про початок третього туру — мішень встановили на відстані п'ятдесяти елів.

— Слово честі, мій юний друже, ви непогано володієте луком, — сказав Робові його дивний сусіда під час перерви для відпочинку. — Хочете, щоб я зараз стріляв перед вами?

— Ні, — відмовився Роб, — але ви теж дуже добрий стрілець, і якщо я здобуду перемогу, то принаймні отих індіків ви залишите далеко позаду. — При цьому він зневажливо кивнув у бік трьох лучників, навколо яких гуртувалися їхні шанувальники, переважно слуги шерифа, єпископа та графа.

Потім погляд Роба ковзнув у ложу, де сиділа прекрасна Маріан. Здавалось, дівчина також стежила за ним, бо їхні очі зустрілися; проте вона миттю одвернулася.

Одноокий усе це відразу помітив.

— Розумію, твоя обраниця! — мовив він із посмішкою. — Слово честі, вона більш гідна золотої стріли, ніж ота пихата шерифова міс.

Роб швидко глянув на Одноокого та побачив у його погляді лише щиру прихильність.

— Ваша кмітливість мені до вподоби, — гречно відповів він.

Лучники, трохи нервуючись, знов приготувалися до стрільби. Третя мішень здавалася меншою від самого яблучка першої. Стріли перших трьох претендентів ледь зачепили край внутрішнього кола.

Роб, хвилюючись, став на лінію стрільби. Адже для хвилювання були серйозні підстави. Саме в цей час просто у нього над головою з'явилося кілька хмарок. Освітлення мішені раптом стало слабшим, повіяв різкий боковий вітерець. Юнак подивився на ложу, де сиділа кароока дівчина. Серце його радісно закалатало. Маріан помітила цей погляд і заспокоїливо посміхнулась. Роб одразу відчув, що вона впізнала його, попри кумедне вбрання, і всією душею бажала йому не зганьбити славу старого Шервудського лісу. Роб твердою рукою напнув тятиву і, вибравши мить між поривами вітру, пустив стрілу. Вона співуче перелетіла через поле і вп'ялася в самісінький центр мішені.

— Жебрак! Жебрак! Ура йому, ура! — несамовито заволав натовп, змінивши свої насмішки на одностайну підтримку Роба. — Ну що, сподіваєшся побити його, Одноокий?

Парубок із зеленою пов'язкою на оці зневажливо посміхнувся і став до бою. Упевненим граційним рухом він натягнув лук і, ніби й не дивлячись на ціль, пустив крилату стрілу. Вона зі свистом шугнула до мішені; сотні очей стежили за її польотом. І знову дикий рев натовпу розірвав напружену тишу. Стріла Одноокого трохи не влучила в центр мішені, але обідрала пір'я на стрілі Роба. Побачивши свою помилку, невідомий лучник тільки знизав плечима. Він не взяв до уваги змінних подувів вітру, і стрілу віднесло дещо вбік. Та, не засмучуючись через свою поразку, він перший вітав Роба з перемогою.

— Сподіваюсь, ми ще колись позмагаємось, — сказав він. — Правду кажучи, мені аж ніяк не потрібна ота золота штучка: просто мені кортіло допекти тому клятому шерифові. Що ж, тепер маєш коронувати обраницю свого серця.

І, раптом повернувшись, невідомий лучник зник у натовпі раніше, ніж Роб встиг сказати, що він теж при нагоді охоче б з ним позмагався.

Герольд запросив Роба підійти до ложі шерифа й одержати приз.

— Дивний ти хлопець, — промовив шериф, нервово кусаючи губи, — але стріляєш добре. Як тебе звати?

Маріан підсунулась ближче й уважно дослухалася до розмови, чекаючи відповіді Роба.

— Я Роб Мандрівник, мілорде шериф, — відповів лучник-жебрак.

Маріан відхилилась назад і стиха засміялась.

— Ну от що, Робе Мандрівник, — сказав шериф, — хоч ти й не дуже дбаєш про своє тіло та одяг, але з тебе ще будуть люди. Хочеш піти служити до мене?

— Роб Мандрівник завжди був вільний, мілорде, і не бажає нікому служити.

Брови шерифа погрозово зійшлися на переніссі, але заради своєї дочки та золотої стріли він удав, що пропустив відповідь жebraка повз вуха.

— Робе Мандрівник, — мовив він, — ось золота стріла, яка належить кращому лучникові нинішнього дня. І ти завоював цей приз. Подаруй його тій, яка цього справді гідна.

При цих словах герольд підштовхнув Роба ліктем і майже силоміць повернув його до дочки шерифа, яка сиділа з пісною усмішкою на вустах. Та Роб знехтував цією підказкою. Він узяв золоту стрілу і попрямував до ложі, де сиділа прекрасна Маріан.

— Леді, — звернувся до неї Роб, — прошу Вас, прийміть цей маленький дарунок від бідного мандрівника, готового завжди служити Вам найкращими стрілами зі свого сагайдака.

— Дякую вам, Робе у каптурі¹, — відповіла дівчина, лукаво дивлячись на нього, і встромила сяючу стрілу в своє темне волосся.

Натовп загомонів:

— Слава нашій королеві! Слава!

Шериф тільки поглядав спідлоба на цього обірванця, який відмовився від служби в нього, не подякувавши йому, забрав приз та ще й прилюдно принизив його дочку. Він хотів був щось сказати, але чванлива дочка стримала його. Тоді шериф покликав свою сторожу і наказав стежити за жebraком. Однак Роб не гаяв часу і, загубившись у натовпі, швидко пішов до міської брами.

Того ж самого вечора посеред широкої галявини в Шервуд-

¹ Можливо, звідси походить ім'я Робін Гуда. Маріан говорить: Rob in Hood, що в дослівному перекладі означає: Роб у каптурі.

ському лісі навколо яскравого багаття сиділо сорок молодців, одягнених у все зелене. Вони смажили на вогні оленину і весело гомоніли. Раптом хруснула гілка. Миттєво всі скочили на ноги і схопилися за зброю.

— Не бійтеся, це — друг, — пролунав з хаші дзвінкий голос. — Я шукаю удовиних синів.

Наперед виступило троє удовиченків.

— Та це ж Роб! — вигукнули вони. — Ласкаво просимо до Шервудського лісу, Робе!

Усі лісовики теж підійшли до Роба і по черзі потисли йому руку, бо всі вже знали його історію.

Потім один із удовиченків, на прізвисько Дебелий Вілл, звернувся до товариства з такими словами:

— Друзі, усім нам відомо, що нашому загонові бракує справжнього ватажка — благородного, добре вихованого, розумного, спритного й сміливого. Здається, в особі цього юнака ми знайшли собі отамана. Я і мої брати сказали йому, що ви оберете у ватажки того, хто пошіє сьогодні шерифа у дурні, заволодівши його золотою стрілою. Чи правду я кажу?

Всі погодилися з мовцем, і Вілл звернувся до Роба.

— Які новини принесли ви з Ноттінгема? — запитав він.

Роб засміявся:

— Можу сказати, що я таки справді обкрутив шерифа круг пальця, а до того ще й забрав у нього золоту стрілу. Утім, щодо призу, то ви мусите повірити мені на слово, бо я подарував його одній дівчині.

Побачивши, що його слова здаються не надто переконливими, Роб додав:

— Я радо увійду до вашого товариства простим лучником. Бо я бачу, тут є старші й досвідченіші від мене люди.

Тут із гурта лісовиків вийшов наперед високий смагляволиций чоловік, і Роб відразу впізнав у ньому лучника із зеленою пов'язкою на оці. Тільки тепер він зняв пов'язку і дивився на світ обома своїми очима, сміливими й чесними. Лучник сказав:

— Роб у каптурі — так, здається, назвала вас та гарна леді, — я можу підтвердити ваші слова. Ви збили пиху з шерифа не гірше, ніж це зробив би я. Ми не вимагатимемо од вас золотої стріли, бо вона потрапила в гарненькі ручки.

А хто з нас краще стріляє — ви чи я, — побачимо в майбутньому. Однак я, Вілл Стютлі, при всіх заявляю, що не визнаю жодного іншого ватажка, окрім вас.

І славний Вілл Стютлі розповів друзям про весь хід змагань, а потім простягнув Робові руку на знак своєї відданості. Його приклад наслідували троє молодих удовиченків, до яких з радісними вигуками приєдналися й решта розбійників, з-поміж яких Вілл Стютлі досі вважався найкращим стрільцем. Всі випили за Роба по кухлю чорного пива, після чого шойно обраного отамана нарекли Робін Гудом. Роб не заперечував, бо так назвала його прекрасна Маріан.

Навколо багаття ще довго лунали бадьорі пісні й точилися веселі розмови. Ватага подарувала Робін Гудові ріжок, яким він мав скликати своїх бійців. Усі урочисто присягнули, що, полегшуючи гаманці багатіїв, вони завжди допомагатимуть бідним та знедоленим і ніколи не завдадуть зла жінці, хто б вона не була — дівчина, молодиця чи удова. Клятву давали під розлогим деревом, при спалахах багряних язиків багаття, за смачною вечерею та кухлем доброго пива.

Так Робін Гуд пристав до розбійників.

Розділ другий ЯК РОБІН ГУД ЗУСТРІВ МАЛЕНЬКОГО ДЖОНА

*Зустріли велетня вони,
Він їм сказав: «Я з вами!
Я бачу — волі ви сини.
Я, Джон Малий, — так само».
І Стютлі заявив ураз:
«Ім'я тобі заміним,
Як прийдеш, Джоне, ти до нас,
Влаштуємо хрестини».*

Ціле літо Робін Гуд та його веселі друзі вели вільне життя в Шервудському лісі, і слава про них поширилася на всю Англію. Шериф Ноттінгема аж синів від люті: адже

ні засідки, ні каральні загони не допомагали йому зловити розбійників. Бідняки, упевнившись, що люди Робін Гуда не чинять їм зла, а тільки грабують гнобителів і допомагають пригнобленим, стали їх підтримувати. Загін збільшувався: на кінець літа в ньому вже було близько вісімдесяти хоробрих молодців, які присяглися до смерті залишатися вірними спільній справі.

Вороги перестали турбувати розбійників. Але тихе, спокійне життя швидко набридло Робін Гудові. Його неспокійна натура бажала нових пригод. І ось одного гарного ранку він перекинув через плече сагайдак, взяв у руки лук і сказав товаришам:

— Свіжий вітерець хвилює мені кров, друзі. Підудивлюсь, що там робиться біля Ноттінгема. А ви чекайте неподалік у лісі, щоб вчасно почути мій ріжок.

І Роб бадьорим кроком попрямував на узлісся. Там він на мить зупинився, його струнка постать гордо застигла на місці, пасма густого каштанового волосся розвівалися навколо чола, а темно-карі очі пильно обстежували дорогу. Подув різкий вітер, щоки юнака запашіли, і він, набравши повні груди повітря, глибоко зітхнув.

Дорога вела просто до міста, і Робін сміливо пішов уперед. Та на одному з поворотів він збочив на знайому стежку, яка пролягала через струмок і значно скорочувала шлях; до того ж іти нею було безпечніше. Підійшовши до струмка, Роб побачив, що недавні дощі перетворили його на глибокий стрімкий потік. Кладка — звичайна колода — лишилася на місці, але перед нею утворилося болітце, і треба було зробити великий стрибок, щоб не забруднити ноги.

Та Роба це не зупинило. Пружні ноги легко перенесли його через болото, і за мить він уже спритно балансував на кінці широкої колоди. Але не встиг юнак зробити й двох кроків, як раптом помітив, що назустріч йому з протилежного боку суне якийсь незграбний чоловік велетенського зросту. Замість палиці той тримав у руках молодий дубок.

Робін прискорив ходу, але й незнайомиць зробив те саме. Очевидно, кожен мав намір перейти кладку першим. Зустрілися вони посередині, і жоден не хотів поступитися іншому.

*Зустрілися вони посередині, і жоден
не хотів поступитися іншому.*

— Дай дорогу, парубче! — закричав Робін, який став ще задерикуватішим, відколи був обраний отаманом.

Незнайомиць посміхнувся. Він був майже на голову вищий за Роба.

— Е ні, — мовив він, — варто тобі бути чемнішим і ввічливішим. Я поступаюсь дорогою тільки кращим від себе.

— То й поступайся, — сердито відповів Роб, — бо я тобі покажу, хто з нас кращий. Геть з дороги, бо кину тебе в річку, мені байдуже, що ти такий здоровань!

Велетень навіть оком не змигнув.

— Ха-ха! — весело зареготався він. — Оце мені до вподоби! Тепер я нізащо не відступлюсь, навіть якщо й збирався так вчинити. Усе життя я шукаю кращу за себе людину. Може, ти покажеш мені, де вона?!

— Авжеж покажу, зачекай-но! — відповів Роб. — Постій тут трохи, дитинко, я виріжу й собі такого дубчика.

З цими словами він позадкував по колоді, вистрибнув на свій берег, поклав на землю лук та стріли і вирізав товстого дубового дрючка футів¹ із шість завдовжки, прямого і без сучків. Але ця палиця була на добрий фут коротша від тої, на яку спирався незнайомиць. Потім Роб рішуче повернувся на середину кладки.

— Мушу зізнатися, друже, — сказав він, — що двобій на луках був би для мене легшим. Але в Англії є ще й інші мелодії, крім тих, що співає стріла. — Роб змахнув палицею над головою. — Отже, приготуйся слухати мелодію, яку я зараз зіграю на твоїх ребрах. Начувайся! Один, два...

— Три! — гаркнув велетень і блискавично опустив свій важкий кийок.

На щастя Робіна, у нього були пружні та швидкі ноги, бо удар, який пройшов на волосинку від його плеча, міг би звалити бугая. Ухилившись од нього, Робін ударив і сам.

Ба-бах!

Ба-бах! — відповів його суперник.

Ба-бах!

¹ Фут — англійська міра довжини, яка приблизно дорівнює довжині ступні людини (30,37 см).

Боротьба була запеклою й жорстокою. Сила змагалася зі спритністю, і двобій проходив дуже бурхливо. Удари сипалися зливою, примушуючи то одного, то другого скрикувати від болю. Та це тільки розпалювало завзяття бійців. Кладка у них під ногами розгойдувалась дедалі дужче. Робін ледве встигав пригинати голову, над якою свистіла пудова¹ палиця незнайомця, зате і його блискавичні удари знизу дуже дошкуляли суперникові. Але кожен твердо стояв на ногах і за добрих півгодини гарячого бою не відступив і не просунувся вперед ані на крок. І жоден навіть не подумав крикнути «досить!», хоч деякі удари, здавалось, ось-ось звалять у річку того чи іншого.

Велетень страшенно полюбляв бої на палицях і тому щасливо посміхався; посміхався і Робін, якого хлібом не годуй, а тільки дай з кимось позмагатися. Та невдовзі обличчя велетня почало наливатися кров'ю, а дихання стало важким, як у розлюченого бугая. Він кинувся в шалену атаку, аби єдиним ударом покінчити з вертким суперником. Робін легко ухилився від його удару і в свою чергу так лупонув незнайомця між ребер, що навкруги аж виляски пішли. Можна було подумати, що то чинбар² наводить полиск на свої шкіри, перш ніж відправити їх на базар. Велетень аж перекрутився на місці й ледь не впав у воду, але швидко відновив рівновагу.

— Щоб я здох, ти таки вмієш бити! — задихаючись, вигукнув він і раптом відповів не менш сильним ударом.

Цей удар став вирішальним. Він захопив Робіна зненацька. Юнак саме опустив свою палицю, сподіваючись, що супротивник ось-ось шубовсне у воду, а той натомість щосили вдарив його по голові. На мить перед очима Робіна спалахнуло більше зірок, ніж їх відкрили всі астрономи світу, потім він поточився і впав у річку.

Холодна стрімка течія швидко привела хлопця до тями; проте він був ще приголомшений і, наче сліпий, хапався за тонкі очеретини, намагаючись вибратися на берег.

¹ Пуд — міра ваги, що дорівнює приблизно 16,4 кг.

² Чинбар — ремісник, який чинить, обробляє шкіри.

Спостерігаючи за безпорадним Робіном, його суперник не міг стримати широкого сміху, але одразу ж поспішив йому на допомогу.

— Ну, голубе, — з важким віддыхом промовив велетень, розтираючи ребра, — скажи, де ти тепер? Давай я тебе вилочлю, рибко!

Він простягнув до Робіна свою довжелезну палицю й гукнув:

— Хапайся! Сподіваюсь, що пальці в тебе зараз дужчі від голови?

Робін учепився за палицю, і суперник витяг його на сухе, як тягнуть рибу, тільки з риби ніколи не стікає так багато води. Щоб остаточно отямитись, йому довелося довгенько лежати на теплому березі; потім він сів і похмуро потер голову.

— Клянуса всіма святими, ти б'єш, як молотом! — промовив він зрештою. — Здається, зараз у мене на плечах не голова, а вулик, де прокинувся бджолиний рій.

По цій мові Робін узяв свій ріжок і видобув з нього три пронизливих звуки, які луною покотилися між дерев. Запала хвилинна тиша, а потім зашурхотіло листя, затріщали гілки й на галявину висипало чоловік сорок дужих йоменів¹, одягнених, як і Робін, у все зелене. Попереду бігли вірний Вілл Стютлі і три брати-удовиченки.

— Отамане, — ще здалеку гукнув Вілл Стютлі, — що з тобою сталось? На тобі ж немає сухої нитки!

— Дрібниці, — відповів Робін. — Оцей молодець не пукав мене через кладку, а коли я полоскотав йому ребра, він вирішив відповісти мені тим самим і так погладив мене по голівці, що я дав сторчка і шубовснув у воду.

— То нехай же й він скупається! — сказав Вілл. — Хапайте його, хлопці!

Міцні руки не надто делікатно схопили велетня — той навіть пальцем не міг поворухнути — і потягли до берега. Там

¹ Йомені — так називалися за тих часів вільні селяни в Англії. З йоменів завжди формувалися загони борців проти гніту феодалів-норманів.

його розгойдали і по команді: раз, два, три! — пожбурили аж на середину потоку, де він зник під водою. Робін спритно вибіг на місточок і, сміючись, запитав:

— Ану, скажи мені, голубе, де зараз ти?

У відповідь почувся лише могутній сплеск води, а наступної миті велетень був уже на березі і єдиним ударом збив Вілла Стютлі з ніг так раптово, що той не встиг навіть підвести для захисту руку. За Віллою ще троє лучників покотились по землі, і тільки тоді решта їх прийшли до тями, навалилися гуртом на велетня і потягли його знов до води. Та той не піддавався і запропонував битися з усіма, по троє на нього одного.

— Досить! — закричав Робін. — Ти справді гідний суперник, і годі нам битись.

— Ну що ж, помиримось, — відповів велетень, — тим паче, що перевага тепер на твоєму боці. Одначе ти мені теж сподобався, і я з радістю почув би твоє ім'я.

— Це можна, — сказав Робін, — мої хлопці і навіть шериф Ноттінгема знають мене як Робін Гуда — людину, оголошену поза законом.

— Тоді пробач мені, що я трохи помацав тобі кісточки, — вигукнув велетень, — бо я саме розшукував Робін Гуда, щоб приєднатись до його веселої компанії. Але чи не завадить нашій дружбі непоштивість мого дрючка?

— Та що ти! Не говори дурниць! — відповів Робін. — Я дуже радий, що помірjався з тобою силою, і, сказати правду, саме я й заварив цю катавасію!

Всі засміялись, а Робін і велетень міцно потисли один одному руки. З цієї миті почалася їхня міцна дружба на все життя.

— Але ж ти ще не сказав нам свого імені, — раптом згадав Робін.

— Від самого народження мене всі звали Джоном Малім.

— Вітаємо тебе в нашій компанії, Джоне Малий. Віднині ти наш. Церемоній, як бачиш, не забагато, але внесок треба зробити великий. Ми пропонуємо віддати на купу свій розум, тіло, серце, а може, навіть і життя.

— Клянусь, віддаю всього себе! — не вагаючись, вигукнув велетень.

Після цього Вілл Стютлі, який полюбляв добрий жарт, вискочив наперед і сказав:

— Це прибудне дитя таке маленьке і кволе, що старе ім'я аж ніяк йому не личить. — Він зупинився, аби наповнити ріг водою зі струмка. — Слухай уважно, синку, — зіп'явшись навшпиньки і бризкаючи воду на велетня, вів далі Вілл Стютлі, — віднині ти вступаєш до лісу і матимеш нове ім'я. Я нарекаю тебе Маленьким Джоном.

На жарт усі відповіли дружнім сміхом.

— Дайте Маленькому Джону лук та набийте стрілами сагайдак, — весело наказав Робін. — Скажи, друже, чи ти й стріляєш так добре, як вимахуєш дубцем?

— Та кроків за сорок зіб'ю ясеневу гіллячку, — одказав Маленький Джон.

З веселим гомоном ватага повернулася в ліс до своєї схованки, де дерева були найгустіші, а мох найпухкіший і де нікому не відома стежка вела в печеру — їхнє пристановище і фортецю. Тут під могутнім крислатим дубом вони зустрілися з рештою своїх товаришів, які саме порались біля двох оленів, щойно забитих на полюванні.

Розпаливши яскраве багаття, усі посідали в коло до свіжого м'яса та пива. Ліворуч від Роба вмовстився Вілл Стютлі, праворуч — Маленький Джон. Хоча Робіну сьогодні добряче перепало, він із задоволенням згадував ранкову пригоду, бо ребра і голова поболять, поболять та й перестануть, а такого товариша, як Маленький Джон, — могутнього тілом і чесного душею, — зустрінеш далеко не кожного дня.